

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 12. června 2023
č. j. MSP-455/2021-ODKA-SPZ/2
Počet listů: 3
Přílohy: 1

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Obviněná právnická osoba M&M – c. H. K., s. r. o. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy: tr. spis Okresního soudu v Hradci Králové sp. zn. 2 T 75/2020

Podle § 266 odst.1, 2 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) podávám ve prospěch obviněné právnické osoby M&M – c. H.K., s. r. o.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému trestnímu příkazu Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 9. 12. 2020 sp. zn. 2 T 75/2020.

Napadené rozhodnutí

1. Trestním příkazem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 2 T 75/2020, byla obviněná právnická osoba uznána vinnou přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění dle § 254 odst. 1 trestního zákoníku. Uvedené trestné činnosti se dopustila jednáním podrobně popsáním ve skutkové větě výroku o vině, na kterou lze v plném rozsahu odkázat. Za tento přečin byla právnická osoba odsouzena dle § 254 odst. 1 trestního zákoníku za použití § 73 odst. 1, 3 trestního zákoníku a § 20 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob (dále jen „ZTOPO“), k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu výkonu podnikatelské činnosti v oboru výroba, obchod a služby neuvedené v příloze 1 a 3 živnostenského zákona, hostinská činnost, prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin, a to na dobu jednoho roku.

2. Trestní příkaz okresního soudu nebyl napaden odpořem řádnou z oprávněných osob, a proto ve vztahu k obviněné právnické osobě nabyt právní moci dne 9. 2. 2021 marným uplynutím lhůt pro jeho podání.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

3. Podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, ukládání trestních sankcí a ochranných opatření za jimi spáchané trestné činy, jakož i postup v řízení proti nim vedenému upravuje zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Podpůrně se použije trestní zákoník, což vyplývá z **§ 1 odst. 2 ZTOPO**, dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník, v řízení proti právnické osobě trestní řád a v řízení o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních přiměřeně zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, není-li to z povahy věci vyloučeno.
4. Druhy trestů a ochranných opatření, které je možné ukládat právnické osobě, jsou vyjmenovány v ustanovení § 15 odst. 1, 2 ZTOPO. Mezi taxativním výčtem sankcí v **§ 15 odst. 1 písm. e) ZTOPO** je uveden zákaz činnosti. Dle **§ 20 odst. 1 TOPOZ** může být právnické osobě uložen trest zákazu činnosti ve výměře na jeden rok až dvacet let, jestliže byl trestný čin spáchan v souvislosti s touto činností.
5. Při ukládání trestu zákazu činnosti právnickým osobám se na podkladě ustanovení § 1 odst. 2 ZTOPO přiměřeně uplatní ustanovení **§ 73 odst. 3 trestního zákoníku**, v němž je taxativně vymezen okruh činností, které mohou být předmětem zákazu, tj. zaměstnání, povolání, funkce nebo takové činnosti, k níž je třeba zvláštního povolení, nebo činnosti, jejíž výkon upravuje jiný právní předpis. Zvláštní povolení zpravidla bývá prokazováno vystavením průkazu, osvědčení nebo jinak označeného oprávnění. Činnost, jejíž výkon je upraven zvláštními předpisy, je činnost, k jejímuž výkonu se zpravidla požaduje zápis do seznamu osob oprávněných k jejímu výkonu, přičemž ten obvykle bývá podmíněn určitou odbornou kvalifikací, vykonáním odborné zkoušky apod. (např. podnikání na základě živnostenského oprávnění). Jinou než zde obecně uvedenou kategorií činnosti proto nelze zakázat. Z logiky věci nelze právnické osobě uložit zákaz výkonu určitého povolání nebo zaměstnání, avšak pouze zákaz výkonu činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis.
6. Trest zákazu činnosti se neukládá nikdy obligatorně. Druh a rozsah zakázané činnosti je limitován tím, že musí jít o činnost, která má bezprostřední souvislost se spáchaným trestným činem ve smyslu § 20 odst. 1 TOPOZ. Obecným účelem trestu zákazu činnosti, který je v zásadě společný jak v řízení proti fyzickým osobám, tak proti právnickým osobám, je znemožnit, resp. zabránit pachateli (tedy též právnické osobě) trestného činu, jehož se dopustil v souvislosti s výkonem určitého povolání, funkce (u právnické osoby jde o souvislost s její vlastní činností), aby takový trestný čin v budoucnosti spáchal. Při ukládání trestu zákazu činnosti jak fyzické, tak i právnické osobě je nezbytné zřetelně formulovat výkon zakazované činnosti tak, aby bylo jednoznačné, že se jedná o určitou a jasně definovanou činnost, k níž je třeba zvláštního povolení anebo jejíž výkon upravuje zvláštní předpis. Přesné určení zakazované činnosti má význam z hlediska výkonu tohoto trestu, kontroly jeho výkonu, ale také z hlediska právní jistoty pachatele a možných trestněprávních důsledků jeho porušení podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, popřípadě z hlediska splnění předpokladů k podmíněnému upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti podle § 90 trestního zákoníku. Trest zákazu činnosti musí být stanoven tak, aby jej bylo možno vykonat a jeho výkon kontrolovat. Vymezení rozsahu zákazu činnosti je proto nutné konkretizovat a jeho rozsah stanovit adekvátně tak, aby skýtal dostatečnou ochranu společnosti před opakováním trestné činnosti pachatelem, jemuž je trest ukládán, a současně aby pachatele bezdůvodně neomezoval.

Posouzení předmětné věci

7. Napadený trestní příkaz Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 2 T 75/2020, vybočuje z výše popsanych zákonných východisek pro ukládání trestu zákazu činnosti právnické osobě. V posuzovaném případě nebyl trest zákazu činnosti ukládán obviněné právnické osobě podle výše zmíněných požadavků vyplývajících jak ze zákona, tak ze soudní praxe. V důsledku toho lze vydané rozhodnutí považovat za nezákonné.
8. Určující podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti právnické osobě je, aby byl trestný čin spáchán v souvislosti s činností, jež se uložением trestu zakazuje. Tato souvislost musí být přímá, bezprostřední a musí vyplývat ze skutečnosti, že činnost, která má být zakázána, je pro svou povahu a s ohledem na právnickou osobu, která ji vykonávala, škodlivá pro společnost. Zmíněnou souvislost mezi trestným činem a sankcí nelze chápat naprosto doslovně, zakázaná činnost nemusí být znakem skutkové podstaty trestného činu, jehož se právnická osoba dopustila. Obecným vodítkem pro posuzování toho, zda je v daném případě dána zmíněná souvislost, je existence věcného, časového a místního vztahu mezi vykonávanou činností a trestným činem.
9. Nelze zakázat výkon jakéhokoli povolání, resp. činnosti, nebo zákaz výkonu všech druhů podnikání. Jestliže byl trestný čin spáchán v souvislosti s více druhy podnikání, je třeba zákaz činnosti omezit na ty druhy živnosti, jejichž výkon má přímou souvislost se spáchaným trestným činem. Ke splnění podmínek pro uložení trestu zákazu činnosti postačí, pokud vykonávaná činnost spáchání trestného činu usnadnila nebo poskytla pachateli příležitost ke spáchání trestného činu. O žádnou takovou souvislost se však nejedná v předmětné věci obviněné právnické osoby.
10. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně spočívalo protiprávní jednání obviněné právnické osoby v tom, že nepodala ani nezajistila řádné a včasné podání daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob, jehož součástí je účetní uzávěrka a další účetní pomůcky důležité pro vyměření daně a zjištění hospodářského stavu obchodní korporace, a porušila tím povinnosti vyplývající pro ni především ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Právnické osobě byla kladena za vinu omisivní forma jednání, tedy opomenutí zákonné povinnosti konat, neboli neprovedení zákonem požadovaného konání. Podstata protiprávního jednání obviněné právnické osoby nevykazuje žádnou souvislost s konkrétními obory podnikání obviněné právnické osoby zapsanými v obchodním rejstříku, které jí byly soudem zakázány.
11. Totožného protiprávního jednání se obviněná právnická osoba mohla dopustit fakticky v jakémkoliv oboru podnikatelské činnosti, z níž pro ni vyplývají povinnosti stanovené zákonem o účetnictví a dalšími právními předpisy. Ve vztahu k protiprávnímu jednání spočívajícímu v **opomenutí splnění daňových a účetních povinností právnické osoby** není samotný výkon podnikání právě tou **činností**, která by splňovala uvedené podmínky pro uložení trestu zákazu činnosti, neboť spáchání takového činu neumožňovala ani nepředstavovala nápomoc k jeho spáchání.
12. Obecné povinnosti, k jejichž plnění je podnikatelský subjekt vázán zákonem a jejichž nedodržení je v naprosté většině postižitelné i sankcemi mimo trestní právo, nemohou představovat předvídanou souvislost s páchaním trestné činnosti ve smyslu § 20 odst. 1 ZTOPO. V předmětné věci nebyla naplněna zákonná podmínka, kterou je požadovaná souvislost protiprávního jednání právnické osoby a zakazované činnosti. Vytýkaná podstata trestné činnosti obviněné právnické osoby postrádá tuto souvislost skutku se zakazovanými a ve výroku o trestu specifikovanými předměty podnikání.
13. V této souvislosti lze poukázat na dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu vyjadřující se k omezení podmínek ukládání trestu zákazu činnosti právnické osobě (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne

30. 9. 2020, sp. zn. 5 Tz 26/2020, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020 sp. zn. 5 Tz 31/2020). V obou věcech Nejvyšší soud shledal, že pochybení soudu nižší instance bylo již v samotné možnosti uložit obviněné právnické osobě trest zákazu činnosti za přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 trestního zákoníku, a zdůraznil i obtížnost stanovit konkrétně vymezený rozsah trestu zákazu činnosti, který by měl úzkou, bezprostřední souvislost s páchanou trestnou činností daného typu.

14. V nyní posuzované věci se s uvedenými problémy potýkal rovněž Okresní soud v Hradci Králové. Sice se nedopustil takové vady, že by nevymezil zakazovanou činnost vůbec nebo ji popsal jen neurčitě (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2019 sp. zn. 7 Tz 63/2019), avšak přistoupil k vymezení zákazu činnosti natolik široce, že pokrývá celou řadu neurčitých a nejasně vymezených druhů podnikání. Takto vymezený trest se však významně blíží trestu zrušení právnické osoby dle § 16 ZTOPO, jehož uložení neodpovídá povaze a závažnosti trestného činu a pro jehož uložení nebyly splněny zákonné podmínky.
15. Výhrady k neurčitosti vymezení podnikatelské činnosti v oboru výroby, obchodu a služeb neuvedených v příloze 1 až 3 živnostenského zákona vyjádřil nejnověji Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 27 Cdo 3549/2020, v němž zdůraznil, že zapsání předmětu podnikání jako výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona je samo o sobě neurčitě a postrádá bližší specifikaci, a proto není možné takový předmět podnikání ani zapsat do obchodního rejstříku. V nyní posuzované věci lze tedy konstatovat, že uložený trest zákazu činnosti je nejen široce formulovaný, ale výkon takového trestu je s ohledem na zvolené vymezení také obtížně kontrolovatelný.
16. Dle § 266 odst. 2 trestního řádu lze stížnost pro porušení zákona podat proti výroku o trestu mimo jiné v situaci, kdy je uložený druh trestu ve zřejmém rozporu s jeho účelem. Smyslem tohoto trestu je dočasně vyřadit právnickou osobu z možnosti vykonávat určité činnosti, k nimž je třeba zvláštního povolení či oprávnění nebo jejichž výkon upravují zvláštní předpisy. Jde o zamezení toho, aby právnická osoba mohla vykonávat zvláštní aktivity, k nimž se vyžaduje určitá morální a odborná způsobilost a které využila nebo zneužila ke spáchání trestného činu, anebo trestným činem vyvolala vážné pochybnosti o své způsobilosti k výkonu těchto činností. Účelem trestu zákazu činnosti není postihnout právnickou osobu v její veškeré aktivitě. Z výroku o trestu v předmětné věci je zřejmé, že obsah a rozsah zakázané činnosti, jak je formuloval Okresní soud v Hradci Králové napadeným trestním příkazem, zcela znemožnil odsouzené právnické osobě uskutečňovat po dobu jednoho roku veškeré předměty podnikání zapsané v obchodním rejstříku. Proto nemůže provozovat činnost, za jejímž účelem byla založena, a to bez ohledu na druh a povahu protiprávního jednání, za kterou byla soudem uznána vinnou. Uložený druh trestu je tak ve zřejmém rozporu s jeho účelem.
17. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

18. Ze shora uvedených důvodů **navrhují**, aby Nejvyšší soud:
 - 1) podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 2 T 75/2020, byl v **neprospěch** obviněné právnické osoby M&M – c. H. K., s. r. o., výrokem o trestu zákazu činnosti **porušen zákon** v ustanoveních § 20 odst. 1 a § 1 odst. 2 ZTOPO ve spojení s § 73 odst. 3 trestního zákoníku;

- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu napadený trestní příkaz Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 9. 12. 2020 sp. zn. 2 T 75/2020 zrušil, dále zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu;
- 3) a dále podle § 270 odst. 1 trestního řádu přikázal Okresnímu soudu v Hradci Králové, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Na vědomí:

- 1) Nejvyšší státní zastupitelství k č. j. 1 NZZ 1007/2021-8
- 2) pí M. S., opatrovník obv. pr. osoby
- 3) Okresní soud v Hradci Králové ke sp. zn. 2 T 75/2020